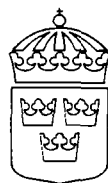

Bostadsutskottets yttrande

1989/90:BoU4y

Bostäder för flyktingar m.m.

1989/90
BoU4y

Till socialförsäkringsutskottet

Med stöd av bestämmelserna i 3 kap. 15 § riksdagsordningen väcktes hösten 1989 en motion med förslag till särskilda åtgärder på grund av den akuta krisen inom flyktingmottagandet. Bostadsutskottet har inhämtat remissyttranden över motionen från berörda myndigheter m.fl. Under allmänna motionstiden väcktes dessutom en motion om andrahandsbostäder till flyktingar. Dessa båda motioner har hänvisats till bostadsutskottet. Regeringen har sedermera genom en särskild proposition förelagt riksdagen förslag om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna m.m. Sedan motionstiden för propositionen utgått har utskottet beslutat att på eget initiativ yttra sig över propositionen och de med anledning av denna väckta motionerna i de delar förslagen berör bostadsutskottets beredningsområde. I anslutning härtill har utskottet dessutom beslutat att med eget yttrande till socialförsäkringsutskottet överlämna de ovan nämnda och till bostadsutskottet hänvisade motionerna under förutsättning av socialförsäkringsutskottets medgivande härtill.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1989/90:105 föreslagit att ett nytt system för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet skall införas. Förslaget innebär att huvuddelen av de olika bidrag som i dag kan utgå till kommunernas flyktingmottagande ersätts av en schabloniserad ersättning som normalt utgår per mottagen flykting. Vid sidan av schablonersättningen föreslås dessutom att ersättning bl.a. skall kunna lämnas till extraordinära kostnader.

Motionerna

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande

dels den med stöd av bestämmelserna i 3 kap. 15 § riksdagsordningen väckta motion

1989/90:Bo37 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett stimulansbidrag för anpassning av bostadslägenheter för flyktingar i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om särskilda informationsinsatser om behovet av uthyrningsrum/lägenheter för flyktingar och om stimulansbidraget.

dels den under allmänna motionstiden väckta motion

1989/90:Bo222 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärder bör vidtas för att inventera och förmedla temporära och andrahandsbostäder åt flyktingar i enlighet med vad som i motionen anförts.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Sf626.

och *dels* de med anledning av proposition 1989/90:105 väckta motionerna

1989/90:Sf59 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyktingars boende hos privatfamiljer i första hand sedan de fått uppehållstillstånd.

1989/90:Sf60 av Maria Leissner m.fl. (fp) vari yrkas

9. att riksdagen beslutar att under budgetåret 1990/91 införa ett speciellt stimulansbidrag för att stimulera kommuner att bygga provisoriska bostäder åt flyktingar,

10. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 anslå 50 milj. kr. under ett speciell konto för att stimulera kommuner att bygga provisoriska bostäder.

Remissyttranden

Bostadsutskottet har under sin behandling av ärendet sänt ut vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo37 på remiss. Efter remisstidens utgång har yttranden inkommit från boverket, statens invandrarverk, Svenska kommunförbundet och Rädda Barnen.

Remissyttrandena har som bilaga fogats till detta yttrande.

Förslag i proposition och motioner m.m. om flyktingars boende

Till bostadsutskottet remitterade motioner jämte remissyttranden

Enligt vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo37 är bostadsbristen ett avgörande hinder för att flyktingar som erhållit uppehållstillstånd skall kunna lämna flyktingförläggningarna och flytta ut i kommunerna. Det är enligt motionärerna därför nödvändigt att vidta åtgärder så att en utflyttning kan ske.

För att snabbt få fram bostäder förordas att särskilda åtgärder vidtas för att stimulera dem som har stor bostadsytta att hyra ut ett rum eller en del av sin lägenhet till flyktingar. De smärre ombyggnadsarbeten m.m. som kan erfordras för att en lämplig uthyrningslägenhet skall kunna åstadkommas föreslås täckta genom särskilda statsbidrag administrerade av länsbostadsnämnderna — yrkande 1.

Enligt motionärerna bör dessutom särskilda informationsinsatser riktade till allmänheten om behovet av uthyrningsrum m.m. för flyktingar och om det särskilda bidraget för ombyggnader genomföras — yrkande 2.

Som framgår av framställningen ovan har den nu refererade motionen av bostadsutskottet sänts ut på remiss. Remissinstansernas synpunkter är i korthet följande.

Förslaget om att ett särskilt stimulansbidrag skall kunna utgå för anpassning av bostäder så att det blir möjligt att hyra ut ett rum eller en del av en bostad till flyktingar tillstyrks av boverket, invandrarverket och Rädda Barnen. Däremot avvisas förslaget av kommunförbundet bl.a. med hänvisning till att kommunerna inte vill ha specialdestinerade bidrag av denna typ. Genomgående för de remissinstanser som tillstyrker förslaget är att de poängterar att de lösningar som stimuleras fram skall ses som tillfälliga och att strävan måste vara att på sikt lösa flyktingarnas bostadsfråga på den reguljära bostadsmarknaden.

När det gäller förslaget om särskilda informationsinsatser tillstyrks detta av samtliga svarande remissinstanser med undantag av invandrarverket, som inte berör förslaget i denna del.

Enligt motion Bo222 (s) är de hittills vidtagna åtgärderna för att lösa flyktingarnas bostadssituation inte tillräckliga. Motionärerna anser att det finns många temporära och befintliga bostäder som kan tas i anspråk för flyktingars boende hos företag, enskilda, stat och kommun. Åtgärder bör enligt deras mening därför vidtas för att inventera möjligheterna att i ökad utsträckning upplåta temporära bostäder och andra handslägenheter. Dessutom bör särskilda stimulansåtgärder för att iordningställa temporära bostäder sättas in.

Propositionen om ett nytt system för ersättning till kommunerna m.m. jämte motioner i vad avser flyktingars boende

1989/90:BoU4y

Enligt dagens regler får kommunerna ersättning från staten för mottagna flyktingar på två sätt. Under det år då uppehållstillstånd beviljats och under de därpå följande tre åren utgår ersättning för faktiskt utgivna socialbidrag för bl.a. försörjning och bostad. Därutöver får kommuner som träffat överenskommelse med invandrarverket om flyktingmottagande ett schablonbelopp för varje flykting. Det senare beloppet skall täcka kommunernas normala extra kostnader för flyktingar vad gäller barnomsorg, annan social service, skolundervisning, tolkverksamhet samt administration och samordning av flyktingmottagandet. Härutöver kan särskilda bidrag lämnas av invandrarverket för olika ändamål. Det gäller bidrag för bl.a. sysselsättningskapande åtgärder, genomgångsbostäder, samarbetsprojekt mellan kommuner samt samarbetsprojekt mellan folkrörelser och kommuner.

Enligt regeringsförslaget kan en schablonisering av ersättningen till kommunerna stimulera kommunerna att vidta mer aktiva åtgärder för att flyktingarna snabbare skall integreras i det svenska samhället och klara sin försörjning på egen hand. Med en generell och schabloniserad ersättning anges också flexibiliteten i flyktingmottagandet öka bl.a. därför att kommunerna får möjlighet att prioritera de åtgärder som lokalt bedöms vara mest angelägna och verkningsfulla.

För vissa kostnader i anslutning till flyktingmottagningen har invandrarverket i dag möjlighet att inom en för varje budgetår fastställd ram bevilja särskilda bidrag till kommunerna för vissa ändamål. Det gäller bl.a. för sysselsättningskapande åtgärder av projektkaraktär. Under vissa förutsättningar kan också kostnader för genomgångslägenheter för flyktingar ersättas.

Huvuddelen av de insatser av projektkaraktär för vilka särskild ersättning i dag utgår bör enligt förslaget kunna finansieras inom ramen för det nya ersättningssystemet. Förslaget innebär sålunda att bidraget till genomgångsbostäder skall avvecklas i sin nuvarande form.

Till de kommuner som åsamkas extraordinära kostnader skall dock ekonomisk ersättning kunna utgå efter prövning i varje enskilt fall. Det gäller bl.a. kommuner som ökar sitt flyktingmottagande genom att vidta särskilda, kostnadskrävande åtgärder för att få fram bostäder till flyktingar. Även sådana extraordinära bostadskostnader som beror av bostadssituationen på orten skall kunna ersättas. En förutsättning är dock att kostnaderna väsentligt överstiger den genomsnittliga bostadskostnad som ingår i schablonen.

Enligt motion Sf59 (mp) yrkande 1 kan genomgångsbostäder eller inackordering i familjer vara en tillfällig lösning för att motverka att bostadsbristen skall hindra en kommunutplacering av flyktingar. För att detta boende inte skall bli permanent föreslås dock att det skall följas upp av berörda myndigheter.

Bostadsfrågan är enligt motion Sf60 (fp) det största hindret för kommunerna att ta emot fler flyktingar. Detta gäller främst i de

kommuner där behovet av arbetskraft är störst. Enligt motionärerna är det på kort sikt därför nödvändigt att genom tillfälliga bostadslösningar bereda flyktingar plats i kommunerna. Med hänvisning härtill förordas i motionens yrkande 9 att ett speciellt stimulansbidrag för att stimulera kommuner att bygga provisoriska bostäder åt flyktingar införs under budgetåret 1990/91. I motionens yrkande 10 föreslås att 50 milj. kr. skall anvisas för ändamålet.

Utskottet

Bostadsutskottet delar den i propositionen, motionerna och remissyttrandena framförda uppfattningen att bristen på bostäder är ett svårt hinder för kommunernas flyktingmottagning. Enligt boverkets senaste redovisning av bostadsmarknadssituationen föreligger det i omkring 85 % av kommunerna en brist på bostäder. Samtidigt ger de preliminära resultaten från en av länsbostadsnämnderna genomförd enkät avseende bostadsförsörjningen vid handen att en stor andel av kommunerna på sikt anser sig kunna lösa flyktingarnas bostadsfråga inom det permanenta bostadsbeståndet. Bakom denna uppfattning ligger bl.a. bedömningen att tillgången på bostäder till följd av bostadsbyggandets nuvarande omfattning allmänt sett kommer att förbättras under de närmaste åren. Undantag härifrån utgör de större kommunerna och då i synnerhet storstadskommunerna där bostadsbristen bedöms bli bestående under längre tid.

Utgångspunkten för flyktingarnas bostadsförsörjning bör enligt bostadsutskottets mening vara att den skall tillgodoses inom det permanenta bostadsbeståndet på samma grunder som för övriga bostadssökande. Detta innebär bl.a. att bostäderna skall ha motsvarande standard och kvalitet som andra bostäder och att de skall planeras och förmedlas på det sätt som är gängse i kommunen. För att detta mål skall nås fordras bl.a. att kommunerna i sin långsiktiga bostadsförsörjningsplanering beaktar det tillkommande bostadsbehov som kommunens flyktingmottagning ger upphov till. Genom att tillgodose flyktingars bostadsefterfrågan inom ramen för kommunernas samlade ansvar för bostadsförsörjningen torde förutsättningar skapas för att uppnå likställighet mellan flyktingar och andra bostadssökande — något som är viktigt för flyktingarnas integration och för att vidtagna åtgärder skall skapa ett gott förhållande mellan invandrare och övriga kommuninvånare.

Även om det är utskottets principiella uppfattning att flyktingarnas bostadsbehov skall tillgodoses inom det permanenta bostadsbeståndet på det sätt som redovisats ovan är tillgången på bostäder i en övervägande del av landets kommuner i dag sådan att också andra tillfälliga åtgärder kan behöva tillgripas för att lösa en akut situation. En förutsättning härför är dock att dessa lösningar verkligen är tillfälliga och att de inte motverkar eller fördröjer en långsiktigt godtagbar bostadsförsörjning.

Vid fastställandet av det schablonbelopp som i propositionen föreslås ersätta dagens olika bidrag har hänsyn tagits bl.a. till den genomsnittliga bostadskostnad som hittills ersatts av staten. Möjligheterna att inom ramen för schablonbeloppet lösa flyktingarnas bostadsfråga genom olika typer av tillfälliga bostäder, som t.ex. genomgångsbostäder, blir därmed beroende av i vilken utsträckning kostnaderna för dessa bostäder ligger i nivå med dagens kostnader. Samtidigt vill utskottet i detta sammanhang peka på den frihet som kommunerna kommer att åtnjuta när det gäller att hantera användningen av det nya stödet. Som anförts i proposition blir det sålunda möjligt att på ett annat sätt än hittills prioritera de åtgärder för att underlätta flyktingarnas integration i samhället som lokalt bedöms mest angelägna och verkningsfulla. Vid en sådan bedömning finns möjlighet att ta särskild hänsyn till bostads-situationen för flyktingarna. Med den i propositionen förordade ordningen bör förutsättningarna förbättras för att lokalt stödja nya, mera okonventionella och i många fall också billigare lösningar avseende flyktingars boende av bl.a. den typ som förordas i flera av de nu behandlade motionerna. Sammantaget innebär sålunda det nya ersättningssystemet att kommunerna under eget ansvar ges stor frihet att disponera tillgängliga medel på det sätt som är mest lämpligt med utgångspunkt i förhållandena i den enskilda kommunen. Därmed bör också effektiviteten i stödsystemet kunna förbättras.

Som en del i dagens ersättningssystem för flyktingmottagandet ingår ett stöd för genomgångsbostäder eller andra temporära bostäder för flyktingar. Till den del denna kostnad motsvarar vad som är en normal bostadskostnad vid en jämförelse med andra bostäder har den beaktats vid fastställandet av det nya schablonbeloppet. Däremot har inte hänsyn tagits till den del av av dagens ersättning för genomgångsbostäder som avser kostnader härutöver. Dessa extraordinära kostnader föreslås nu bli ersatta efter prövning i varje enskilt fall. Bostadsutskottet har inga invändningar mot denna ordning. Det är givetvis inte möjligt att vid fastställandet av ett schablonbelopp ta hänsyn till alla de lokala förhållanden m.m. som kan råda. Inte minst gäller detta på bostadsområdet där kommunernas kostnader för att lösa flyktingarnas bostadssituation kan variera högst avsevärt. Det får därför anses motiverat att särskild ekonomisk ersättning utgår till de kommuner som i sin flyktingmottagning har bostadskostnader som ligger över den genomsnittliga kostnaden. Enligt bostadsutskottets mening bör, som förordas i propositionen, dessa extraordinära kostnader ersättas om de uppkommit till följd av att kommunen fått vidta särskilda, kostnadskrävande åtgärder för att få fram fler bostäder till flyktingar eller om kostnaderna uppkommit därför att bostadskostnadsnivån på orten är hög. Utskottet vill vidare understryka vikten av en generös prövning av ersättningens storlek m.m. i det enskilda fallet så att tillkomsten av nya bostadslösningar främjas.

Ett sätt att främja möjligheterna att få fram fler bostäder för flyktingar är att förbättra informationen om hithörande frågor. En lång rad informationsinsatser har också genomförts för att sprida information såväl om flyktingfrågorna i allmänhet som om de specifika bostadsfrå-

gora. Utskottet vill i detta sammanhang peka på att boverket och invandrarverket helt nyligen tillställt bl.a. kommunerna den gemensamma broschyren Bra boende för flyktingar med exempel på hur bostadsfrågan har lösts i några kommuner. Det kan enligt utskottets mening förutsättas att berörda myndigheter m.fl. även fortsättningsvis verkar för att information sprids. Utskottet vill i anslutning här till även peka på den resurs som frivilligorganisationerna utgör.

Mot bakgrund av det nu anförda är bostadsutskottet inte berett att förorda införandet av särskilda stimulanser m.m. för flyktingbostäder av den typ som föreslås i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo37 och i motionerna Bo222 (s), Sf59 (mp) yrkande 1 samt Sf60 (fp) yrkandena 9 och 10. Utifrån de förhållanden bostadsutskottet har att bedöma kan utskottet därför ställa sig bakom regeringsförslaget i vad avser schablonersättningens utformning m.m. Beträffande ersättningen för extraordinära kostnader anser utskottet, som ovan angetts, att en generös prövning bör ske av ersättnings storlek till berörd kommun.

Bostadsutskottet beslutar att med detta yttrande, under förutsättning av socialförsäkringsutskottets medgivande därtill, till detta utskott överlämna vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo37 samt motion Bo222 (s).

Stockholm den 27 mars 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin (s), Berndt Ekholm (s) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Avvikande mening

Erling Bager (fp), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Utskottet börjar med "Vid fastställandet" och slutar med "berörd kommun" bort ha följande lydelse:

På landets flyktingförläggningar finns det i dag ett mycket stort antal flyktingar med klara uppehållstillstånd som av olika skäl inte kunnat erhålla kommunplats. Vid årsskiftet uppgick antalet flyktingar i denna belägenhet till inte mindre än 7 000. Ett avgörande hinder för deras utflyttning är den rådande bostadsbristen. Det är mot bakgrund härav nödvändigt att snabba och effektiva åtgärder vidtas för att möjliggöra en sådan utflyttning. Härigenom skulle inte bara bostadssituationen för

de utflyttande flyktingarna lösas utan också välbehövliga förläggningsplatser för nyanlända flyktingar frigöras. Dessa omedelbara åtgärder måste i sin tur kompletteras med mera långsiktiga åtgärder som möjliggör att flyktingarnas bostadsfråga kan lösas inom det permanenta bostadsbeståndet på samma villkor och under samma förutsättningar som för andra medborgare.

För att på kort sikt råda bot på den rådande bristen på bostäder för flyktingar måste tillfälliga bostadslösningar av olika slag tas fram. Även om det inom ramen för den förordade schablonersättningen till kommunerna för flyktingmottagningen kan komma att skapas ett visst utrymme för nya lösningar av bostadsfrågan är detta inte tillräckligt. Bostadssituationen i många kommuner är sådan att ytterligare stimulanser måste sättas in. Dessa stimulansåtgärder bör rikta sig såväl till kommunerna som till allmänheten.

Inte minst allmänheten utgör en i hög grad outnyttjad resurs när det gäller att snabbt få fram tillfälliga bostäder för flyktingar. Det är enligt utskottets mening mot bakgrund härav angeläget att berörda myndigheter m.fl. vänder sig direkt till allmänheten för att ta till vara den potential och den dokumenterat goda vilja som där finns att hjälpa till med att lösa de akuta problemen. Det gensvar som Röda korset fått på en begäran om hjälp från allmänheten med tillfälliga bostäder visar också på detta. För att ytterligare förbättra möjligheterna att snabbt få fram bostäder åt de flyktingar som har fått uppehållstillstånd måste de som t.ex. har stor bostadsyta stimuleras att hyra ut rum eller en del av sin lägenhet till flyktingar. I de fall smärre ombyggnadsarbeten kan erfordras för att en lämplig uthyrningslägenhet skall åstadkommas bör dessa kostnader täckas genom bidrag.

Även kommunerna måste i en helt annan utsträckning än hittills genom särskilda bidrag stimuleras till att iordningställa provisoriska bostäder för flyktingar. Bidrag bör i första hand gå till kommuner som genom fantasirikedom och engagemang åstadkommer olika typer av tillfälliga flyktingbostäder. Bidraget bör sålunda inte begränsas till vissa typer av bostäder eller till andra särskilt utpekade boendeformer.

De nu förordade lösningarna bör naturligtvis inte ersätta långsiktiga åtgärder som syftar till att permanent lösa också flyktingarnas bostadsfråga. Den som erhåller de nu aktuella typerna av tillfällig bostad bör därför stå kvar i den ordinarie bostadskön och tilldelas en ordinarie bostad enligt gällande köregler.

En förutsättning för att tillfälliga bostäder m.m. skall komma fram i en tillräcklig omfattning är naturligtvis att information om behovet av denna typ av bostäder och om stödmöjligheterna når ut till alla berörda parter. Enligt utskottets mening bör därför en särskild informationskampanj riktad i första hand till allmänheten men även till landets kommuner m.fl. genomföras. Utskottet vill i anslutning här till också peka på den resurs som frivilligorganisationerna utgör i detta sammanhang.

Vad bostadsutskottet nu med anledning av förslagen i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo37 samt motionerna Sf59 (mp) yrkan-

de 1, Sf60 (fp) yrkandena 9 och 10 samt Bo222 (s) anförde om
stimulanser för att få fram flyktingbostäder samt om informationsin-
satser bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1989/90:BoU4y

Boverket

Boverket delar den uppfattning som förs fram i föreliggande motion att det råder en akut kris inom flyktingmottagandet. Möjligheterna för flyktingar att efter tilldelat uppehållstillstånd erhålla en bostad, utgör för närvarande en av de mest besvärande flaskhalsarna. Det är i detta perspektiv, när förläggningsvistelsen ska övergå till ett boende, som flyktingmottagandet blir en angelägenhet för boverket.

Boverket har i en nyutkommen skrift "Bra boende för flyktingar" redovisat sin syn på den situation som råder. Skriften har tagits fram gemensamt av boverket och invandrarverket. De båda verken har den gemensamma uppfattningen att flyktingar med uppehållstillstånd snarast måste lämna förläggningsplatsen och erhålla en bostad. Kommunplaceringen måste dock ske på ett sådant sätt att den enskilde flyktingens integritet upprätthålls och att integrationen vinner accept från övriga kommuninvånare.

Enligt boverkets uppfattning kan dessa värden bäst uppnås om de tilltänkta bostäderna har samma standard och kvalitet som gäller för övriga kommuninvånare samt att bostäderna planeras och förmedlas på ett sätt som är gängse i kommunen. Bostäder för flyktingar bör därför tillkomma inom ramen för kommunens långsiktiga bostadsförsörjningsplanering. På så sätt kan negativ segregation undvikas. Bostädernas utrymmes- och utrustningsstandard bör stå i överensstämmelse med de villkor som gäller för statlig belåning. På så sätt kan likställighet mellan flyktingar och svenskar lättare uppnås.

Bostadsfinansieringsreglerna ger emellertid redan idag möjligheter till avsteg från kraven på fullvärdig bostadsstandard, självständighet i boendet samt kravet att det ska vara fråga om permanent boende för speciella grupper som äldre, handikappade, ungdomar m.fl. Den nyss nämnda skriften ger uttryck för boverkets uppfattning att dessa möjligheter till avsteg på ett flexibelt sätt kan tillämpas på flyktingbostäder utan att den generella grundsynen och villkoren för en god bostad går förlorad. I skriften ges exempel på hur flyktingars bostadsbehov kan tillgodoses inom ramen för en framsynt bostadsförsörjningsplanering men också genom olika former av tillfälliga genomgångsbostäder.

Boverket vill, mot bakgrund av det ovan sagda, tillstyrka förslaget om ett särskilt stimulansbidrag för anpassning av bostäder så att det blir möjligt att hyra ut ett rum eller en del av en bostad till flyktingar. Sannolikt rör det sig oftast om iordningställande av ytterligare hygienutrymme, kokmöjligheter och/eller entréutrymme. I enstaka fall kan det bli fråga om tillbyggnad för att erhålla ytterligare rumsyta.

Ett sådant stimulansbidrag bör hanteras av invandrarverket genom deras avtal med kommunerna. Det bör vara möjligt för kommunerna att med dessa medel träffa överenskommelser med företrädesvis villaägare om tillfälliga uthyrningsrum för mottagande av flyktingar. Andra tänkbara möjligheter, som prövas i flera kommuner, är att kommu-

nen upphandlar villor eller bostadsrätter. Även privata fritidshus kan vara en resurs i detta avseende. Det bör undersökas huruvida de bostäder som byggs om med det föreslagna stimulansbidraget i framtiden kan bli användbara som flergenerationsbostäder.

Boverket vill dock markera som sin uppfattning att dessa lösningar måste betraktas som tillfälliga. Kommunen måste verka för att det snarast iordningställs fullvärdiga bostäder för flyktingar som motsvarar de allmänna kraven på integration och normalisering. Normalt ska inga flyktingar behöva bo mer än två år i denna typ av tillfälliga bostäder.

Boverket delar vidare motionärernas uppfattning att det krävs omfattande informationsinsatser för att nå de målgrupper som skulle kunna tänka sig och/eller ha möjlighet att upplåta bostadsutrymme för flyktingar. Det torde i huvudsak vara fråga om villaägare eller i begränsad omfattning bostadsrätts- eller hyresrättsinnehavare. För de flyktingar som kommer ifråga kan en "värdfamilj" under en övergångstid bli en bra introduktion i det svenska samhället och tjäna som ett alternativ till förläggningstvistelse för de som har uppehållstillstånd. Arrangemanget kan också ge svenska familjer möjlighet att visa solidaritet. För vissa flyktingar kan det tjäna som ett alternativ till förläggningstvistelse.

Statens invandrarverk

Bristen på bostäder är allmänt sett det största enskilda hindret för ett ökat kommunalt flyktingmottagande.

Invandrarverket har under lång tid aktivt arbetat med att på olika nivåer påverka kommuner och andra myndigheter för att påskynda framtagandet och färdigställandet av såväl permanenta som tillfälliga bostadslösningar.

Det grundläggande problemet är för närvarande att bostäder produceras och färdigställs i för liten omfattning. Bakgrunden är av generell natur och beror bl.a. på den höga kostnadsnivån inom bostadsbyggandet. Svårigheterna bör därmed åtgärdas genom bostadspolitiska beslut.

Den viktigaste insatsen är att öka det ordinarie bostadsbyggandet och stimulera kommunerna att tidigare lägga redan planerat permanentbyggande. I avvaktan på permanenta lösningar måste kommunerna engageras för olika typer av tillfälliga bostäder i större utsträckning.

Uthyrningsrum till flyktingar är en lösning av bostadsproblemen som borde spela en större roll än den gör idag i det kommunala flyktingmottagandet. En breddad uthyrningsverksamhet kan bland andra mer eller mindre okonventionella övergångslösningar möjliggöra att ytterligare ett antal flyktingar kan tas emot i kommunerna. Sedan invandrarverket i princip förlägger alla asylsökande tenderar dock kommunernas mottagning i allt mindre omfattning ta i anspråk uthyrningsrum och liknande. Kommunerna har planerat sitt mottagande med mera permanenta lösningar.

Enskildas frivilliga insatser för flyktingar initierade genom folkrörelserna eller gjorda på egen hand är av stor betydelse för flyktingarnas

fortsatta integration. En konkret och angelägen insats — som både har mänskliga och ekonomiska fördelar för alla inblandade — är att hyra ut ett rum eller en del av sin bostad till flyktingar. Inom ramen för Ja-kampanjen uppmanade flera organisationer sina medlemmar att ställa bostäder och rum till förfogande för flyktingar. Utfallet förefaller dock hittills inte ha motsvarat förväntningarna.

Det är sannolikt så att det finns en betydande "överkapacitet" i det svenska lägenhetsbeståndet med eller utan ekonomisk stimulans till ombyggnad av lägenheter. Bristen på praktiska och ekonomiska förutsättningar är troligen inte ett avgörande hinder för att de möjligheter till uthyrning som finns inte bättre tas till vara. Hindren finns antagligen främst att söka i svenskarnas attityder och den standard och livsstil vi vant oss vid.

I den mån införandet av ett bidragssystem för ombyggnad och anpassning av bostadslägenheter kan underlätta tillgången till bra uthyrningsrum är det ett välkommet bidrag till den arsenal av olika lösningar som måste eftersträvas för att nå ett ökat kommunalt mottagande. Avgörande är dock i vilken utsträckning kommunerna är beredda att se uthyrning av rum som en resurs i sitt mottagande.

Svenska kommunförbundet

Riksdagens bostadsutskott har berett Svenska kommunförbundet tillfälle att avge yttrande över en motion om "Särskilda åtgärder på grund av den akuta krisen inom flyktingmottagandet". Förbundets styrelse får med anledning härav framföra följande.

Antalet asylsökande ökade kraftigt under andra halvåret 1989. Trots de restriktioner som infördes i december, har det inte varit möjligt att få fram kommunplatser för en stor grupp flyktingar som har tillstånd att stanna i Sverige. Vid årsskiftet bodde därför ca 7000 flyktingar med sådana tillstånd kvar på förläggningarna. Denna situation har uppstått trots att många kommuner har tagit emot betydligt fler flyktingar än de slutit avtal med invandrarverket om.

Ett viktigt skäl till att kommunerna inte kan öka sitt mottagande ytterligare är bristen på bostäder. Trots att kommunerna har ökat sitt bostadsbyggande kraftigt de senaste åren, råder det fortfarande bostadsbrist i de flesta kommuner. Under 1989 påbörjades drygt 50 000 bostäder. Enligt kommunernas bostadsförsörjningsprogram kommer nyproduktionen av bostäder att vara fortsatt hög under de närmaste åren. Därmed bör situationen på bostadsmarknaden på lite sikt förbättras betydligt även för flyktingar.

Flyktingar bör självfallet få bostäder på samma grunder som svenska medborgare. De ska också få samma typ av bostäder, d.v.s. permanenta bostäder. I avvaktan på att fler permanenta bostäder byggs, måste dock kommunerna ibland som nödlösning erbjuda tillfälliga lösningar i form av olika typer av genomgångsbostäder. I detta sammanhang bör även uthyrningsrum utgöra ett alternativ. Målet är dock att denna typ av tillfälligt boende ska bli kortvarigt.

Eftersom det kommer att behövas en hel del tillfälliga bostäder den närmaste tiden, tillstyrker styrelsen förslaget om särskilda informationsinsatser för att få fram fler uthyrningsrum till flyktingar.

När det gäller stimulansbidrag har styrelsen tidigare i olika sammanhang framfört att kommunerna inte vill ha specialdestinerade bidrag till begränsade områden eller grupper inom det bostadspolitiska området. Ett specialdestinerat bidrag för att lösa en viss grupps problem leder ofta till missnöje och ökade problem hos andra grupper som har svårt att hävda sig på bostadsmarknaden. Ett bidrag av det slag som föreslås i motionen skulle också troligtvis medföra en omfattande och kostnadskrävande administration.

Styrelsen avstyrker därför förslaget om stimulansbidrag. Det är enligt styrelsens mening angeläget att insatserna koncentreras till att öka det permanenta bostadsbyggandet.

Det bör dock understrykas att statens ansvar för flyktingmottagandet motiverar ökade generella resurser till kommunerna för denna alltmer omfattande verksamhet.

Reservation anfördes av fp-ledamöterna enligt bilaga.

Svenska kommunförbundet: bilaga

Reservation av Ulla Arnholm och Monica Wennås (båda fp).

Vi anser att följande ändringar i styrelsens yttrande borde ha gjorts.

De två sista meningarna i tredje stycket från slutet "Ett specialdestinerat bidrag — — — kostnadskrävande administration." utgår och ersätts med:

"I ett läge med överfyllda flyktingförläggningar är det dock motiverat med tillfälliga stimulansbidrag för att lösa den akuta krisen."

Sista stycket "Det bör dock — — — omfattande verksamhet." utgår och ersätts med:

"Styrelsen tillstyrker därför förslaget med stimulansbidrag. Det är dessutom enligt styrelsens mening angeläget att öka insatserna för det permanenta bostadsbyggandet."

Rädda Barnen

Rädda Barnen har givits tillfälle att lämna synpunkter på de förslag som lagts i motion 1989/90:Bo37.

Rädda Barnen ställer sig bakom tanken att extraordinära åtgärder är nödvändiga för att snabbt lösa de akuta problemen med bostäder åt flyktingar runt om i landets kommuner.

Att ge statsbidrag till enskilda personer som är villiga att bygga om sina bostäder så att det blir möjligt att hyra ut en lägenhet eller ett rum till en flykting eller en flyktingfamilj kan under rådande krissituation vara en framkomlig väg att skaffa fram fler bostäder.

Rädda Barnen vill dock understryka att detta måste ses som en tillfällig åtgärd i en krissituation. Denna åtgärd får på inget sätt ersätta nyproduktion av bostäder.

Då det gäller förslaget om särskilda informationsinsatser till allmänheten om behovet av uthyrningsrum/lägenheter till flyktingar så anser Rädda Barnen att det i rådande situation är angeläget att sådana genomförs.

1989/90:BoU4y
Bilaga